

Odchów koźląt

Piotr Floryszczak

*Provimi-Rolimpex S.A., Al. Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
Centrum Operacyjne – Pasze, Osnowo, 86-200 Chełmno*

Hodowla kóz, rozwijająca się od kilku lat w Polsce, jest na coraz wyższym poziomie i stopniu profesjonalizacji. Postęp ten dokonuje się jednak z dużym trudem; wiąże się on z koniecznością pokonywania przez hodowców wielu przeszkód, takich jak: dostęp do informacji, leków czy pasz. Przeszkody te stwarzają w hodowli wiele wątpliwości, które rozwiązuje się za pomocą metody „prób i błędów”. Większość norm żywieniowych wskazuje na podobieństwo kóz do krów i owiec. Wiadomo jednak, że zapotrzebowanie na składniki pokarmowe krów i owiec jest inne.

Koza jest przeżuwaczem. Posiada przedżołądki, w których zachodzi fermentacja treści pokarmowej. Około 80% energii potrzebnej dorosłej kozie do życia i do produkcji pochodzi właśnie ze żwacza, największego z przedżołądków. A zatem, rozwijanie przedżołądków zaczyna się już od pierwszych dni życia koźląt.

Koźlęta rodzą się praktycznie bez odporności, dlatego należy zadbać o to, by przychodziły na świat w odpowiednich warunkach. Niezwykle istotna jest siara, będąca nośnikiem ciał odpornościowych. Od jej pobrania zależy odporność koźląt w pierwszych tygodniach życia. Wskazane jest, aby koźlęta napiły się pierwszej siary w 20 minut po urodzeniu (maksymalnie do 4 godzin). Siara może być podana poprzez przystawienie do czystego wymienia lub z butelki. Przez pierwsze 5 dni koźlęta poi się 5-6 razy dziennie, zaczynając pierwszego dnia od ilości 0,10-0,12 l jednorazowo. Następnie zwiększa się stopniowo ilość siary do 0,2-0,25 l na jeden odpas piątego dnia. Od 5. dnia życia koźlęcia można zmniejszać ilość dziennych odpasów do 3, zarazem zwiększając ilość mleka do 0,3-0,5 l

jednorazowo w 7. dniu życia. Piątego dnia można rozpocząć podawanie mieszanki treściwej, której zadaniem będzie rozwijanie przedżołądków.

Od drugiego tygodnia życia koźlęta mogą mieć dostęp do siana lub sianokiszonki. Ilość pójła w drugim tygodniu zwiększamy do 0,6-0,8 l jednorazowo 14. dnia przy 3-krotnym pojeniu.

Takie 3-krotne pojenie warto stosować aż do ukończenia przez koźlę 5. tygodnia życia. Utrzymanie 3 odpasów zamiast 2 pozwala na podanie mniejszych ilości mleka jednorazowo; jest to ważne, ponieważ do 6-8 tygodnia życia funkcjonuje tzw. „rynienka przełykowa”, która zapobiega przedostawaniu się mleka do przedżołądków i jest odpowiedzialna za bezpośredni transport mleka do trawieńca, czyli żołądka właściwego. Trawieniec ma niestety ograniczoną objętość, stąd podając jednorazowo większą ilość mleka można doprowadzić do przekarmienia i biegunki. Jeśli koźlęta nie wypiją jednorazowo więcej niż 0,3-0,5 litra mleka, łatwo można uzupełnić powstały niedobór przy następnym odpajaniu.

Dzienna ilość pójła powinna wynosić około 2,5 litra. Taką ilość podajemy do ukończenia 8. tygodnia życia. Od 6. tygodnia wystarcza już 2-krotne odpajanie. W tym czasie koźlęta zaczynają wykorzystywać także inne pasze, takie jak zielonki czy okopowe.

Od początku 9. tygodnia życia ograniczamy mleko do 1 litra dziennie i taką ilość utrzymujemy do 12. tygodnia. W 12. tygodniu życia koźlęta powinny pobierać około 0,3-0,4 kg paszy treściwej, 0,6-0,8 kg pasz okopowych i 0,2-0,4 kg siana.

W trakcie odchovu na jedno koźlę na-

leży przeznaczyć około 130-160 litrów mleka lub pójła i około 10 kg mieszanki treściwej.

Ze względów ekonomicznych pożądane jest wczesne kończenie odpajania mlekiem, jednak muszą być spełnione następujące warunki: masa ciała koźląt musi przekraczać 8 kg, a dzienne pobranie paszy treściwej – 50–100 g, natomiast dzienne pobranie siana –100 g.

Także ze względów ekonomicznych poszukuje się zamienników mleka matki w postaci preparatu mlekozastępczego.

Preparat mlekozastępczy dla koźląt powinien opierać się głównie o komponenty mleczne nieroślinne, nie powinien mieć zbyt wysokiego poziomu popiołu surowego i umożliwiać sporządzenie

pójła o wysokiej koncentracji składników pokarmowych. Są to czynniki najistotniejsze, które decydują o właściwym pokryciu potrzeb pokarmowych w „małej” ilości podawanego pójła oraz zabezpieczeniu zdrowotności koźląt poprzez ograniczanie możliwości wystąpienia biegunek. Umożliwiają osiągnięcie wysokich przyrostów, które z kolei decydują w późniejszym czasie o masie ciała, możliwościach pobrania suchej masy i wysokiej produktywności dorosłych zwierząt.

Do odchowu koźląt można zastosować preparat mlekozastępczy R-265 Mlekotek Plus lub R-266 Mlekotek oraz mieszankę treściwą R-250 Fernando, produkowane przez Provimi-Rolimpex S.A.

Przykładowe żywienie koźląt w pierwszych 12 tygodniach życia
Sample feeding for kids during the first 12 weeks of age

Wiek Age	Ilość od- pasów No. of feedings	Dziennie (litry) Daily (litres)	Mleko - Milk	FERNANDO	Siano Hay	Kiszonka Zielonka Okopowe Silage Forage Roots
dzień - day						
1	5 - 6	0,6	siara - colostrum			
2	5 - 6	0,7				
3	5 - 6	0,8				
4	4 - 5	0,9	siara, mleko colostrum, milk			
5-7	3 - 5	1,1-1,5	MLEKOTEK	FERNANDO		
tydzień - week						
2	2-4	2,0-2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	
3	2-3	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	
4	2-3	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
5	2-3	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
6	2	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
7	2	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
8	2	2,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
9	2	2,0	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
10	2	1,5	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
11	2	1,0	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+
12	2	1,0	MLEKOTEK	FERNANDO	+	+

Wydajność kóz w Polsce jest niższa aniżeli w krajach Europy Zachodniej. Problem ten dotyczy w szczególności kóz rasowych. Niższa wydajność to nie tylko słabsze żywienie

w laktacji, ale także niedostateczne wykorzystanie potencjału genetycznego młodych, rosnących koźląt, mające negatywny wpływ na późniejszą produkcję mleka.

REARING OF GOAT KIDS

Summary

This article presents the basic principles of kid rearing to 12 weeks of age. Because after birth kids have practically no resistance to disease, care should be taken to assure appropriate conditions during birth. Of great importance is colostrum, which carries immune bodies and ensures resistance of kids in the first weeks of life. Concentrate mixture, whose aim is to help develop forestomachs, can be given from day 5 of age.

During rearing, approx. 130-160 l of milk or milk replacer and approx. 10 kg concentrate should be provided for one kid.

For economic reasons, it is desirable to end milk feeding early when the following conditions are met: body weight of kids exceeds 8 kg, daily intake of concentrate exceeds 50-100 g, and daily intake of hay is over 100 g.

Appropriate feeding of young, growing kids has a decisive effect on their subsequent milk production.